

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכי"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ 'דברי שירי' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת בראשית

חשיבות לימוד שנים מקרא ואחד תרגום

קעת שאנו מתחילים את פרשת בראשית, זה הזמן שכל אחד יקח על עצמו קבלה טובה ללמוד את חמישה חומשי התורה עם פירוש נוסף משנים קודמות, כדי להתחדש בידיעות של תורתנו הקדושה.

ואלי עכשיו זה הזמן לעורר שוב על חשיבות המצוה של 'שנים מקרא ואחד תרגום'.

כתוב בגמ' ברכות (דף ח' ע"א), אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבן, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו.

וסיפר לי הגאון רבי ליפא שכטר זצ"ל ששמע מהמשגיח דשיבת פוניבז' רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שאמר "אנשים שמזלזלים בשנים מקרא ואחד תרגום, או שאין להם אמונה או שהם טיפשים!".

ובשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל אומרים שאמר "אנשים אלו אפיקורסים, כי הרי חז"ל הבטיחו על זה אריכות ימים ושנים, ומי לא רוצה הבטחה כזו?!

אנו עדים שבמשך השנים מדור הרפואה משתנה, ומבואר בספרים בגלל שהטבעיים השתנו ולכן אין לרפואות אלו עוד השפעה על הגוף, אבל ודאי שמה שכתוב בתורה ובחז"ל סגולים רוחניים לא השתנה, ולכן עלינו להאמין לכל מה שכתוב בחז"ל [ולא לזלזל בשנים מקרא ואחד תרגום] וכולנו נזכה לאריכות ימים טובים.

מי שמחליט ללמוד מוצא זמן להכל

בתחילת קריאת החמישה חומשי תורה צריך יותר כוחות ביד שמאל כדי להגביה את ספר התורה, היות שרק פרשת בראשית נמצאת בצד ימין וכל שאר התורה נמצאת בצד שמאל, וכשמגיעים לסוף חמישה חומשי תורה נמצאת כל התורה בצד ימין ונשאר רק פרשת וזאת הברכה בצד שמאל, ויותר קל להגביה את הספר תורה, אולי אפשר להעיר שכל זה ללמד אותנו שכל שבוע לומדים עוד קצת מהתורה וכך מגלגלים עוד קצת את הספר תורה לצד ימין, וזה רמז שכל לימוד שאנחנו מוסיפים לעצמנו העול תורה נהיה קל יותר.

כתוב בפרקי אבות (פרק ג' משנה ה'), כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

שמעתי מהמגיד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל להסביר משנה זו ע"י משל, בן אדם נכנס לדואר ונותן לפקיד איזה חבילה לשלוח, הפקיד מניח זאת על המשקל כדי לדעת איזה 'בול' להדביק על החבילה כדי שהשולח ישלם עבור המשלוח, אמר הפקיד לשולח שצריך להוסיף עוד 'בול' לפי המשקל של החבילה ולהדביקו על החבילה אז השולח אומר לפקיד שאם מדביקים את ה'בול' על החבילה זה שוקל עוד יותר, וא"כ למה צריך עוד 'בול'?! ענה הפקיד, הפוך, הבול הוא כנגד המשקל של החבילה וע"י ה'בול' אפשר לשלוח את החבילה. כך גם בעולם הזה, מי שמקבל עול תורה [העול תורה זה הבול] מעבירין [מורידים] ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

הנמשל לזה הוא שיש אנשים שאומרים שאין להם זמן ללמוד תורה, והאמת שאם היו לומדים הקב"ה היה מעביר מהם עול מלכות ועול דרך ארץ, והיו מספיקים הכל.

אור הגנוז לצדיקים בתורה

"וירא אלקים את האור כי טוב" (א' - ד'). כתוב רש"י, אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים והבדילו לצדיקים לעתיד לבא. שמעתי מראש ישיבת פוניבז' מן הגר"ד פוברסקי שליט"א שכתוב במדרש שהאור הזה גנוז בתורה, מי שיושב ולומד תורה יכול לזכות לראות את האור הגנוז.

שאל ראש הישיבה, מה הפשט במדרש שהקב"ה הכניס את האור הגנוז בתורה?

ותירץ, שאנו אומרים 'יוצר אור ובורא חושך', הפשט ליוצר הוא שמיצרים עם מה שיש [יש מיש], מה שאין כן בריאה זה להביא דבר לעולם מכלום [יש מאין], הקב"ה ברא את החושך [יש מאין] אבל את האור הוא הוציא ממקום אחר [יש מיש], לכן המדרש שאל מאיפה הקב"ה הוציא את האור? והמדרש תירץ שהוציא את האור מהתורה.

איסור סירוס בדגים

"ויברא אלקים את התנינם הגדלים" (א' - כ"א).

כותב רש"י (ד"ה התנינים), דגים גדולים שבים. ובדברי אגדה הוא לויתן ובן זוגו שבראם זכר ונקבה והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו לא יתקיים העולם בפניהם.

ומבואר בגמ' בבא בתרא (דף ע"ד ע"ב) שהקב"ה סירס את הלויתן כדי שלא יחרבו את העולם.

ויש לשאול, איך הקב"ה סירס את הלויתן, הרי כתוב בפרשת אמור (ויקרא כ"ב - כ"ד) "ובארצכם לא תעשרו" ופירש רש"י (שם) דבר זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה? וכתב החינוך (מצוה רצ"א), שלא לסרס אחד מכל המינים, לא אדם ולא בהמה ולא עוף... וכל בעלי החיים. משמע שגם דגים אסור לסרס.

ואולי יש לתרץ על פי מה שכתוב בגמ' בבא בתרא ה"ל (שם), שאם היו נזקקין זה לזה ומתרבים, היו מחריבין את כל העולם כולו מחמת ריבוי הוולדות, מה עשה הקדוש ברוך הוא? סירס את הזכר, והרג הנקבה ומלחה לסעודה לצדיקים לעתיד לבא. יוצא שהקב"ה סירס מדין פיקוח נפש.

ומצאתי באחרונים עוד תירוץ, כתוב בתשובה שאלת יעב"ץ (ח"א תשובה ק"א), וי"ל ג"כ כין בדידי שמים הוא מישרי שרי, כדשרינן לסריס בידי שמים [דהיינו סריס חמה שנעשה בידי שמים] לבוא בקהל, ה"ה לאיסור סירוס כל ב"ש ליתא לאיסורא, כמ"ש בס"ד באג"ב דשני איסורין הללו שוין להחמיר וה"ה להקל...

המנחת חינוך (מצוה רצ"א אות א') כתב לתרץ על פי מה שכתוב בגמ' שבת (דף ק"א ע"א) ושר"ע (אבן העזר סימן ה' סעיף י"א) שע"י גרמא מותר.

ועוד אפשר לתרץ ע"פ מה שכתבו הדעת זקנים מבעלי התוספות (שמנות פרק י"ד פסוק ב'), תמה להרב רבי יהודה היאך אמר לו שיחננו על הים לפני בעל צפון והא אמרינן אסור לאדם לומר לחבירו המתן לי בצד ע"ז פלונית צ"ע. ולי נראה דדוקא לאדם אבל להקב"ה לא שהרי מצינו שהקב"ה יושב ודן את כל העולם

אפילו בשבת ואפילו ב"ה ויום הכפורים אף על פי שלשאל אסור. ועוד נ"ל דעדיין לא נתנה התורה אין לחוש אף על פי שכבר הוא כתובה ומונחת לפני הקדוש ברוך הוא.

גדר עין הדעת

האם היה מותר לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת?
כתוב בגמ' (עירובין דף י"ח ע"ב) היה ר' מאיר אומר: אדם הראשון חסיד גדול היה. שואלים, אם היה חסיד גדול איך הוא אכל מעץ הדעת?
כתוב בכתבי האר"י ז"ל שכשאדם הראשון אכל מעץ הדעת הוא לא ידע מה הוא אוכל, והיה בגדר שווג, וברגע שהתחיל לאכול נכנס בו יצר הרע וממילא המשיך לאכול במזיד.
על זה מקשים, הרי מבואר שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים?
ויש לתרץ עפ"י מה שכתבו התוס' שם, שרק במאכלות אסורות הקב"ה לא מביא תקלה, אבל במאכל היתר בזמן איסור אין את הדין שהקב"ה לא מביא תקלה. (עיין תוס' בגיטין דף ז' וכן בתוס' שבת דף י"ב ע"ב).
וא"כ יש ליישב שכתבו הקדמונים שבשבת קודש היה מותר לאדם הראשון לאכול מעץ הדעת, והאיסור היה רק ביום חול, וא"כ עץ הדעת לא היה מאכל איסור בעצם, אלא בגברא, שאכל בזמן איסור, ובזה לא נאמר שהקב"ה לא מביא תקלה לצדיקים.

חינוך הילדים בקדושה

"ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרבים ואת להט החרב" (ג' - כ"ד).
כותב רש"י (בד"ה את הכרובים), מלאכי חבלה.
וקשה, וכי כולם מלאכי חבלה? הרי כתוב בפרשת תרומה "ועשית שנים כרבים זהב" ופירש רש"י (שם בד"ה כרבים), דמות פרוצוף תינוק להם, והסביר השפתי חכמים (שם) מדכתוב כרובים קרינן כרביא פירוש כנער כי תרגום תינוק הוא רביא וכ"ף של כרובים הוא כ"ף הדמיון?
מבואר בספרים שהאמת הוא שכרוב הוא דמות של תינוק, והכל תלוי איפה מניחים אותו, אם נמצא בקודש הקדשים אז יש לו כנפים פורחים למעלה כמו מלאך, אבל אם הוא מחוץ לגן עדן הוא ממלאכי חבלה.
וזה בא לרמז לנו שעלינו להכניס את ילדינו לקודש הקודשים [אם רוצים לראות מלאכים בבית], דהיינו לגדלם בדרך התורה והיראה ולבדוק באיזה סביבה הם נמצאים, ורק כך אפשר לראות אותם פורחים ולקבל נחת מהם.

בשביל לגדול טוב צריך להשקיע

"ויקרא את שמם אדם" (ה' - ב').
כתוב בחזקוני, איתא בתנחומא ובשוחר טוב א"ל הקדוש ברוך הוא אתה מה שמך א"ל נראה לי שאקרא אדם שנבראתי מאדמה.
שואלים, הרי גם גמלים ושאר בהמות וחיות נבראו מן האדמה, כפי שכתוב מפורש בפסוק (ב' - י"ט) "ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים".
מסבירים הבעלי מוסר שאדמה בעצמה זה כלום, אם לא עובדים אותה גודל שם קוצים ודרדרים וכל מיני עשבים, אבל אם עובדים אותה כהוגן יכול לצאת ממנה פירות וירקות ותבואה, לכן בהמות נשאר עם השמות שלהם כי איל בן יומו קוראים לו איל, שור בן יומו קוראים לו שור [וזה הרמז בעשיו שנוולד כמו שהיה גדול], משא"כ תפקיד האדם בעולם הזה הוא לעמול כפי שכתוב באיוב (ה' - ז') "אדם לעמל יולד", לכן דווקא לאדם מרמזים לו שהוא נעשה מן האדמה, ואם יעמול זה טוב ואם לאו זה יהיה יותר גרוע.
כמו כן השפת אמת מביא שכשהאדם מגיע לעולם האמת שואלים אותו שתי שאלות מפרשת בראשית, א' "היכה" (ג' - ט') [דהיינו איפה אתה? ומה עשית בעולם הזה? וב"אי הבל אחיך" (ד' - ט') [דהיינו איך התנהגת עם הסביבה שלך?].
בראדין היה בחור אחד שלא היה מאה אחוז, תמיד היה מסתובב בבית המדרש בין הבחורים והיה מבקש מכולם להריח טבק, לפעמים נתנו לו ולפעמים לא נתנו לו. יום אחד הוא נעלם מהשטח וכולם דאגו וחפשו אותו. אחרי כעשרה ימים נכנס לבית המדרש, כולם שמחו ושאלו אותו איפה הוא היה בימים אלו, ענה להם שהיות שהם לא רצו להביא לו להריח טבק אז הוא נסע לוורשה כדי לקבל שם טבק והוציא מכיסו את הכרטיס רכבת מראדין לוורשה להוכיח להם שנסע לשם, כולם הופתעו שהוא נסע עד וורשה כדי להריח טבק...
כמוהו אם נחשוב על עצמנו, לאחר מאה ועשרים שנה נגיע למעלה וישאלו מה הבאנו מהעולם הזה שחינו כאן כ"כ הרבה שנים, וימצא שהבאנו "שמעק טבק" וישאלו אותנו "בשביל זה נסעת את כל הדרך?!", מאה ועשרים שנה, נתבייש מזה שלא ידענו לנצל את הזמן בעולם הזה, כמו שהסתכלו על אותו בחור כך בדיוק יסתכלו עלינו למעלה.

להרגיש בסדר שהקב"ה לבדו מלך העולם

כתוב ברש"י (ד"ה בראשית), אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל [את] התורה אלא (שמות י"ב - ב') מ"החודש הזה לכם", שהיא מצוה ראשונה שנצטוו [בה] ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים ק"א - ו') "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.
שאלו כמה תלמידי חכמים, הרי גם אם היה כתוב פרשת בראשית אחרי המצוה "החודש הזה לכם" היה אפשר לתרץ לאומות העולם שהקב"ה ברא את העולם? התשובה היא שהיסוד הראשון הוא שהקב"ה הוא ברא את העולם וזה הקדמה לכל התורה כולה.
בתקופה האחרונה כל מהלך החיים שלנו השתנה, אין לנו אפשרות להחליט דבר, וגם אין לנו אפשרות לתכנן דברים מראש. הכל להראות לנו שאנחנו לא בעלים כלל. והדבר הכי עצוב זה לראות את הכותל המערבי שומם.
לי נראה שהקב"ה רוצה להזכיר לנו את האמת, הרבה חושבים שאנחנו מסודרים וכו', ועם הנגיף עלינו לראות שאין לנו שום תוכנית, ועם המצב הקיים כל אחד חייב להתעורר שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, ועלינו לחשוב יותר על צער השכינה ולבקש עם יותר כוונה שיבנה בית המקדש במהרה גם בתפילה וגם בברכת המזון, וה' יעזור שנזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו ונזכה לראות ממוקדמון מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון, אמן.

לעילוי נשמת הרבנית רבקה בת רבי אליעזר כהנמן ע"ה
נלב"ע כ"ה אלול תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הגה"צ רבי יוסף אריה לייב בן רבי אבא אהרן הלפרין זצ"ל
מח"ס 'דבר יום ביומיו' למידי שבת בשבתו
נלב"ע ה' מרחשון תשפ"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת בעל החוט שני
מרן הגאון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצ"ל
נלב"ע כ"ג תשרי תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה בת יבדלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
נלב"ע כ"ה מרחשון תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת האישה הצדקנית מרת רבקה ב"ר פנחס לוי ע"ה
נלב"ע ה' מרחשון תשס"ה
ת.נ.צ.ב.ה.